

Autoři přiznávají, že si po celou dobu psaní této knihy uvědomovali determinovanost svých výpovědí badatelskou i osobní identitou. Jejich vyprávění je osobní, snaží se o sebereflexi, a to nejen výzkumnickou, ale i lidskou. Uvědomují si, že i přes určité očekávání, s jakým k vzájemnému rozhovoru přistupovali, jsou důležité hlavně otázky, které následně vyvolávají řadu asociací i přes určitou míru autocenzury. Peter Salner s údivem konstatoval, že když byl v roli informátora, souvislosti mu rezonovaly jinak, než kdyby kladl otázky, slábla přirozená

autocenzura a podle vlastních slov „pověděl i to, co nechtěl“.

Kniha je adresovaná široké odborné veřejnosti, ale domnívám se, že má šanci oslovit i laickou veřejnost, pro kterou je třeba etnologie naprosto neznámý pojem. Díky *Dvojrozhovoru* si každý může udělat alespoň rámcovou představu o tom, jak etnologové pracují a co je předmětem jejich zkoumání. Jak říká Peter Salner v úvodu, někdy jsou rozhovory mnohem zajímavější než odborné texty. A naopak poučený čtenář najde v této publikaci informace, které se do ostatních odborných textů autorů nedostaly.

Petra Schindler-Wisten (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.)

Janko Blaho. Záhorácké pjesničky. Editor Peter Michalovič. Bratislava: Hudobné centrum; Skalica: Záhorské muzeum, 2018. 816 s. ISBN 978-80-89427-33-8

Sbírka Janka Blaha *Záhorácké pjesničky* vycházela postupně v letech 1948–1986. Jejímu autorovi, rodákovi ze Skalice a významnému opernímu zpěvákovi, se v ní podařilo shromáždit 1 224 písní, které pocházejí téměř ze všech obcí západoslovenského regionu Záhorí. V roce 2018 se sbírka dočkala nového souhrnného vydání, které připravil etnomuzikolog Peter Michalovič.

Záhorí a *Záhorácké pjesničky* není třeba českému poučenému čtenáři zvláště představovat. Záhorácká oblast bezprostředně sousedí s moravským Slováckem. Oba regiony

jsou si kulturně velmi blízké, což se projevuje i na písňovém repertoáru.

Českému čtenáři bude Blahova sbírka v lecčems připomínat oblíbené *Slovácké pjesničky* Jana Poláčka. Blahovy *Záhorácké pjesničky* měly v původním vydání podobný formát, vycházely po jednotlivých dílech obsahujících kolem 200 písní. Na rozdíl od *Slováckých pjesniček* mají *Záhorácké pjesničky* lepší pasportizaci, neboť je zde vždy uváděn zpěvák a obec, kde byla píseň zapsána. (*Slovácké pjesničky* lokalizují písně zpravidla jen podle oblastí – Horňácko, Podluží atd., bez uvedení

zpěváka.) V *Záhoráckých pjesničkách* naopak nejsou uváděny názvy tanců u tanečních písní.

V novém Michalovičově vydání jsou shromážděny všechny díly původního vydání do jednoho svazku. Písňe jsou seřazeny podle abecedního pořádku. Nemělo by jistě velký smysl řadit písňe podle dílů, které vznikaly postupně vždy jako výsledek dalšího sběratelského úsilí autora. Na umístění písňe v původním vydání odkazuje příslušný rejstřík. Další rejstříky umožňují vyhledávání podle obce a podle žánru (milostné, vojenské, balady apod.).

Edice obsahuje několik doprovodných textů. Kromě úvodů k jednotlivým svazkům původního vydání a kromě „předmluv“ z pera několika osobností (*Príhovory, Podakovanie, Vyznanie*) je tu text Janka Blaha *Za pesničkami na Záhorí*, dále *Slovo editora* od Petra Michaloviče a studie Vladmíra Godára *Vznik slovenskej národnej hudby a „záhorácké pjesničky“*.

Zmíněný Blahův text *Za pesničkami na Záhorí* nebyl součástí původního vydání, ale vycházel v roce 1981 na pokračování v deníku *Práca*. Janko Blaho v něm popisuje své sběratelské zkušenosti.

Slovo editora podává přehled o sběratelské práci Janka Blaha a poskytuje čtenáři další informace o regionu Záhorí. Je obdivuhodné, že J. Blahovi se podařilo ve své sběratelské práci obsáhnout prakticky celý region; v jeho zpěvnících je zastoupeno úctyhodných 90 lokalit.

Jeho sbírka je v dnešní době nejucelenějším pramenem pro poznání záhoráckých písní.

Michalovičův doprovodný text podává rovněž užitečný přehled o starších sběratelských aktivitách v regionu. Záhorácké písňe obsahují už *Národné spievanky* Jána Kollára, ovšem bez příslušné lokalizace. Podle Petra Michaloviče nese 64 textů v Kollárově sbírce znaky záhorského nářečí. V klasické sbírce *Slovenské spevy* nacházíme 250 písní z oblasti Záhorí, většina příspěvků je z okolí Kútů od faráře Andreje Ralbovského. Regionu Záhorí se věnoval ve 20. letech také Karel Plicka, za zmínku stojí jeho monografie *Eva Studeničová spieva*.

Zajímavá je i druhá doprovodná stať Vladmíra Godára *Vznik slovenskej národnej hudby a „záhorácké pjesničky“*. Autor v ní hodnotí význam lidové písňe ze Záhorí pro formování slovenské vážné hudby. Inspiraci záhoráckými písničkami nacházíme v díle hned několika slovenských i českých skladatelů – Vítězslava Nováka, Zdeňka Folprechta, Štefana Nemétha-Šamorínského, Eugena Suchoně aj. Českého skladatele a dirigenta Zdeňka Folprechta pojí s Jankem Blahem i dlouholeté přátelství a spolupráce v opeře Slovenského národního divadla v Bratislavě.

Zajímavý je příběh skladatele Eugena Suchoně. Suchoň pocházel z Pezinku (město v blízkém sousedství Záhorí). V mládí ho velmi zaujaly středoslovenské písňe, přičemž naopak záposloslovenské písňe ze

svého rodného kraje považoval dle svých slov za málo zajímavé pro jejich moderní harmonický charakter. Na podkladě modálního charakteru slovenské lidové písně vytvořil nové harmonizační postupy. Výsledkem tohoto hledání a vrcholným uměleckým dílem je především opera *Krútňava*. Ke zpracování záhoráckých písní se Eugen Suchoň dostal až v pozdní fázi svého tvůrčího života. V cyklu *Kúčanské piesne* upravil pro klavír, respektive pro orchestr, několik písní z Blahovy sbírky.

Jedinou výhradou, kterou by bylo možno k edici *Záhoráckých pjesničiek* vyslovit, je skutečnost, že kvůli velkému množství doprovodných textů působí publikace ve své první části poněkud neuceleným dojmem. Mož-

ná by pomohlo, kdyby byl výběr doprovodných textů někde zdůvodněn – obrazně řečeno zarámován, např. v úvodu editora, nebo v ediční poznámce, která zde ovšem chybí. (*Slovo editora* tuto úlohu neplní, je spíše studií o sběratelské osobnosti Janka Blaha.)

Celkově lze říci, že kniha zpřístupňuje důležitý a zajímavý materiál. Je mimoto i dobře graficky zpracována. Cenná je mapa regionu s vyznačením obcí a počtu písňových zápisů, které v nich byly získány. Pro českého čtenáře představuje publikace zajímavý srovnávací pramen – zejména pro svou blízkost k oblasti Slovácka. Pochopitelně paralely k záhoráckým písním najdeme také v dalších oblastech Moravy a v menší míře i v Čechách.

Adam Votruba (Regionální muzeum v Kolíně)